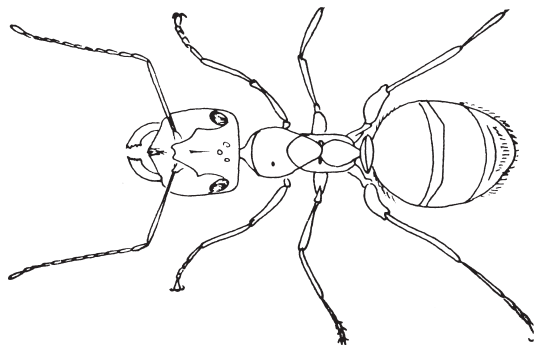

NORSK ENTOMOLOGISK FORENING

MEDLEMSHEFTE NR. 3, 1977. 2.årg.

1. EUROPEISKE ENTOMOLOGKONGRESS.

For å følge opp initiativet fra representanter fra en del europeiske entomologiske foreninger som møttes i Giessen i Vest-Tyskland i mars 1976, vil The Royal Entomological Society arrangere den første EUROPEISKE ENTOMOLOGKONGRESS, som vil bli holdt ved Reading University i England fra 19. - 22. september 1978.

Man har herved den glede å innby entomologer, både amatører og fagfolk, til Kongressen. Bidrag som omhandler dagsaktuell forskning innen problemer i europeisk entomologi ønskes velkommen, men foredrag innen andre områder av entomologien vil imidlertid også bli vurdert. Man håper at yngre forskere vil bidra med en stor del av programmet. Alle interesserte entomologer bes sende inn navn og adresse til den adressen som er oppgitt nedenfor innen 31. desember 1977. Man vil deretter få tilsendt et mer detaljert program.

Entomologer som ønsker å bidra med et foredrag, må sende tittel og et abstract på 150 ord til nedenforstående adresse innen 1. desember 1977. Foredrag mottas enten på engelsk, fransk eller tysk.

Det er neppe trolig at det på programmet vil bli plass til alle de foredrag som anmeldes, men planleggingskomitéen vil velge blant de bidrag som er mottatt innen den oppsatte frist og utforme et stimulerende og strukturert program. Bidragene vil ikke bli publisert på annen måte enn ved opptrykk av de utvidete abstracts som vil bli utdelt til deltagerne ved innregistrering.

Det er forhåndsberegnet at deltagelse ved kongressen vil koste ca. £ 50 for dem som bestiller full innkvartering og som deltar ved alle arrangementer og besøk. Det blir reduksjon for familiemedlemmer og for studenter. Et sightseeing program vil bli arrangert hvis det er tilstrekkelig interesse for dette.

Ist European Congress of Entomology
Department of Zoology
The University
Earley Gate, Reading RG6 2AT
ENGLAND

Skriv...

til oss. Vi trenger stoff til medlemsheftene. La dine entomologiske erfaringer komme de andre medlemmene av foreningen til gode. Artikler og små notiser om fangstmetoder, preparering, litteratur og innkjøp av utstyr og meningsytringer av alle slag mottas med takk.

Med dette heftet medfølger en brosjyre over Fauna ent. scand. Studér disse tilbudene nøye. De første bøkene i serien har fått god kritikk og er blitt godt mottatt. Vi har ikke hatt kapasitet her i landet til å utgi serier som "Danmarks fauna" eller "Svensk insektafauna", men i Fauna ent. scand. er Norge med på lik linje med de andre nordiske landene. Dette tiltaket fortjener all mulig støtte fra norske entomologer. Har du ikke anledning til å abonnere på hele serien (ca. kr. 200,- pr. år), legg merke til tilbudet om abonnement på alle bøkene innen en enkelt insektorden, f. eks. sommerfugler eller biller (10% rabatt).

Stor betydning for norsk entomologi kan også de europeiske entomologmøtene komme til å få. Det første møtet vil bli arrangert i 1978 (se side 1), og disse møtene synes å dekke et behov og plasserer seg naturlig mellom de nå så enorme verdenskongressene og våre egne nordiske entomologmøter. Til møtet i England inviteres amatører og fagfolk på lik linje. Reading ligger ca. 5 mil rett vest for London, og til London finns det jo mange rimlige reisetilbud.

Men først og fremst, som sagt, skriv til oss.....

T.H.

PÅ JAKT ETTER LITTERATUR.

Det er ofte et omfattende arbeid å skaffe seg den nødvendige bestemteleselitteraturen som må til for å kunne arbeide med en bestemt insektgruppe. Kort kan man si det er 3 måter å gjøre dette på: 1) innkjøp,

2) lån, 3) be om særtrykk.

Innkjøp. Nyere bøker er intet problem. All verdens litteratur bør kunne bestilles gjennom alle landets bokhandlere. Oppgi: Forfatter, tittel, forlag og sideantall.

Eldre bøker kan kjøpes gjennom antikvariater. Her følger adressen til 3 som har spesialisert seg bl. a. på entomologi:

R. Friedländer & Sohn,
D 1000 Berlin 13
Nonnendammallee 92 f
Vest-Tyskland.

Antiquariat G. J. Erdlen
Postfach 10 21 29
D-6900 Heidelberg 1
Vest-Tyskland.

E.W. Classey Ltd.
Park Road, Faringdon,
Oxon., SN7 7DR.
England.

Spesielt anbefales E.W. Classey som sender ut kataloger flere ganger i året. Disse omfatter bøker og tidsskrifter og også samlinger av særtrykk innen et emne.

Lån. Alle naturvitenskapelige tidsskrifter og bøker kan lånes av alle fra Universitetsbiblioteket (UB). De som bor i Oslo-området kan henvende seg direkte til UB. Ellers i landet: Lånet må foregå gjennom de lokale folkebibliotek. UB er noe tilbakeholdne vedrørende utlån av spesielt sjeldne og eldre bøker.

Særtrykk. Er den aktuelle tidsskriftartikkelen ikke alt for gammel (8-10 år?), får man i de fleste tilfeller tilsendt et særtrykk fra forfatteren hvis man ber om dette. Skriv på norsk til Sverige og Danmark, ellers i verden kommer man lengst med engelsk. Det er alltid hyggelig å motta et lengre brev, men vanligst er det å sende en kort særtrykkforespørsel (se eksempel nedenfor).

For lån eller særtrykkforespørsler etter en artikkel i et tidsskrift, oppgi tidsskriftets navn (det er ofte forkortet), årstall, årgang, sidetall (fra - til) og forfatter.

Eksempel på særtrykkforespørsel:

Dear Sir/Madam.

I would greatly appreciate receiving a reprint of your article entitled:

(her følger tittelen på artikkelen)

which appeared in:

(her følger tidsskriftets navn, årstall etc.)

Thanking you for your kindness.

Sincerely yours,

(underskrift).

EN UTTALELSE FRA DET XVII. NORDISKE ENTOMOLOGMØTET.

Nordiska entomologer samlade till møte i Bergen den 4. augusti 1977 framhåller følgende:

Med anledning av pågående strævanden att etablera gemensamma nordiska biologiska tidsskrifter, vil vi understryka vikten av kunskapen av regionala forholdene inom biologien. Discipliner som till exempel faunistik, fenologi, næringsbiologi og tillæmpad entomologi er till sin natur till stor del knutna til begrensade geografiske områdene. Forskningsresultat inom dessa discipliner er av mycket stor betydelse regionalt sett. De regionalt insamlade data utgør grunden for mange syntetiske arbeiten av stort prinsipielt interesse som inte skulle kunna utföras utan tillgång till et omfattande primærmateriale. Vi vill derfor framhålla nødvendigheten av att det også finns publiceringsmuligheter for stoff av denna natur.

---ooo000ooo---

REFERAT FRA MEDLEMSMØTE I NORSK ENTOMOLOGISK FORENING 15.9 1977, Zoologisk institutt, Blindern.

NORWEGIAN JOURNAL OF ENTOMOLOGY.

Innledere:

Professor Løvlie redgjorde for Norges almenvitenskaplige forskningsråds (NAVF) syn på norske og nordiske biologiske tidsskrifter. Det er prinsipiell enighet om at problemene skal løses på nordisk basis. Løvlie hevdet at hvis et nytt nordisk økologisk tidsskrift ble opprett, tidsskriftet X, så kunne alle norske zoologiske manuskripter publiseres i nordiske eller internasjonale tidsskrif-

ter. Under forutsetning av at tidsskriftet X opprettes, garanterer NAVF støtte til Norwegian Journal of Entomology foreløpig kun ut 1978!

Redaktør Sømme påpekte den forandringen som hadde foregått vedrørende artiklenes emneområder fra tidsskriftets start og frem til i dag. Nå er det ca. 50/50 % fordeling mellom systematikk/faunistikk/morfologi og

biologi/økologi/fysiologi. Sømme la også frem et forslag til billigere trykkningsutgifter for tidsskriftet, og hvor fremdeles Universitetsforlaget var villig til å ta seg av distribusjonen etc. Dette forslaget medførte kun et mindre støttebeløp fra NAVF.

Sigmund Hågvar hadde tatt for seg de siste 5 heftene av NJE og gruppert artiklene etter emner. Han påpekte at en stor del av artiklene som omhandlet faunestikk, ville mangle publiseringsmuligheter dersom NJE gikk inn. De populære smånotisene "Short Communications" som er ofte skrevet av amatører, ville også forsvinne.

Formann i Norsk Entomologisk forening Karl-Erik Zachariassen redgjorde for hvordan etter hans mening NJE burde vært utformet for at det skulle fungere som et levedyktig medlemsblad innen foreningen. Tidsskriftet burde i første

rekke omhandle stoff som hadde interesse for foreningens amatører, og han fremholdt tidsskriftet "Fauna" som et eksempel til etterfølgelse.

I den lange diskusjonen som fulgte kom det frem mange nye opplysninger og ideer og mange verdifulle meningsutvekslinger. Fagentomologer fra både Oslo og Ås var godt representert, og Førstekonservator Astrid Løken fra Zoologisk Museum i Bergen var også til stede og la frem en del av Bergsentsentomologenes synspunkter i denne saken.

Det ble ikke fattet noe endelig vedtak på dette møtet, men det ble nedsatt et arbeidsutvalg som fikk til oppgave å legge frem 2-3 forslag til løsninger på foreningens årsmøte i 1978. Dette arbeidsutvalget består av 4 mann: Lauritz Sømme, Sigmund Hågvar, Karl-Erik Zachariassen og Albert Lillehammer.

T.H.

RETELSE! SALG AV LØSE HEFTER AV NORSK ENTOMOLOGISK TIDSSKRIFT
1967-1977.

På grunn av en misforståelse mellom Universitetsforlaget og sekretæren ble det oppgitt feil priser i medlemshefte nr. 1 1977. Riktig pris for medlemmer av NEF er kr. 22.50 pr. årgang (2 hefter) for årene 1967-1977. Denne prisen gjelder kun ut 1977. Fra og med 1978 går prisene kraftig opp, så bestill nå hvis du mangler enkelte hefter.

Universitetsforlaget ville at alle bestillingene skulle sendes via sekretæren i NEF. Jeg mottar bestillinger nå frem til 1. desember 1977, da vil alle bli sendt inn under ett.

Sekretærens adresse: Postboks 46, 1432 Ås-NLH.

ORIENTERING OM COLEOPTEROLOGISK
ARBEIDSGRUPPE (COLARB)

På det XVII. Nordiske Entomologmøtet i Bergen i sommer, ble det løselig diskutert mellom endel "billefolk" muligheten for å starte en norsk arbeidsgruppe for Coleopterologi. Det er fra flere hold ytret ønske om et eget miljø for billefolk, noe vi aldri har hatt i Norge. Musée-ene burde ha fungert som sentra, men gjør det ikke. Årsakene er sikkert mange, men dårlig rekruttering til systematisk entomologi er noe av feilen. At dette igjen henger sammen med manglende miljøtilbud er sikkert.

Selv om vi har en fellesnevner i Norsk Entomologisk Forening, så er ikke dette nok. Vi vet at en del personer rundt om i landet som har interesse for biller, ikke kjenner til hverandre. Muligheten for å nyttiggjøre seg hverandres erfaring og kunnskaper er derfor ikke utnyttet. Samtidig er landet i sin helhet dårlig kartlagt, og de dataene som finnes blir ikke samlet slik at de blir tilgjengelige for alle. I og med at ytterst få personer behersker hele billesystematikken, forblir også mye verdifullt materiale ubearbeidet.

Med bakgrunn i disse synspunktene kan hensikten med å starte

en slik arbeidsgruppe sammenfattes i følgende punkter:

- 1) Skape bedre kontakt mellom coleopterologene, ikke minst bør kontakten mellom fag- og amatør-entomologer styrkes. Amatørene har spilt en vesentlig rolle, og gjør det fortsatt.
- 2) En avklaring av hvem som kan bestemme hvilke grupper, og hvem som er villig til å motta materiale til bestemmelse.
- 3) Hjelp hverandre med bestemmelse av vanskelige grupper slik at flere kan bestemme mer.
- 4) Starte en sentral eller samlet virksomhet for innsamling av faunistiske data for en bedre kartlegging av landet. Eventuelt kan det startes et kartleggingsprogram i likhet med det Lepidopterologene har.
- 5) Det viktigste er å skape et miljø for utveksling av erfaringer. Et miljø hvor vi kan bli kjent med hverandre, få inspirasjon og impulser og ikke minst bli kjent med hverandre og hygge oss!

Vi arbeider med å få samlet "troppene" til et konstitu- erende møte en helg i vinter. Fremtidig virksomhet, utveks- ling av erfaringer av faunist- isk-systematisk karakter og andre emner står på programmet. Korte foredrag om sentrale bil- leemner er kjærkomment.

Når alle spørsmål om tid, sted og andre arrangementsproblemer er klarlagt, blir det sendt ut innbydelse med påmeldingsskjema. Alle som står oppført med Cole-

optera i Norsk Entomologisk Forenings medlemsliste vil få dette tilsendt. Det forhindrer ikke at andre som er interessert i biller kan og bør bli med.

Synspunkter for og imot tas med glede imot, og kan sendes til:

Torstein Kvamme
NISK, Avd. Skogvern
Postboks 61
1432 Ås-NLH.

Arne Fjellberg og
Torstein Kvamme.

#####

LITTERATURLISTE OVER NORSKE INSEKTER.

Å artsbestemme insekter kan være en vanskelig oppgave, og særlig en nybegynner kan ofte bli motløs. Men innen de fleste grupper finnes det slekter/arter som er forholdsvis lette å artsbestemme og som kan være et bra utgangspunkt for øvelse. Etter hvert som treningen kommer og man får en viss oversikt, bør man bygge opp sin egen referansesamling på grunnlag av eksemplarer kontrollert av spesialister eller som man sjekker i zoologiske museer, ved bytteforbind- elser osv.

Nybegynneren trenger en oversikt over hvilke arter innen sin gruppe som er registrert i Norge. Videre trengs en eller flere bestemmelses- tabeller som dekker disse artene. Som en hjelp for nybegynnere bringer vi her første del av en oversikt over artslistor og bestem- melsestabeller for en del insektgrupper. Det kan være en slekt, familie eller orden, og rekkefølgen de plasseres i er tilfeldig. Men for å kunne få en så fullstendig liste som mulig over norske insekter, er vi avhengige av medlemmenes innsats. Send inn opplys- ninger om din gruppe til: NEF, postboks 46, 1432 Ås-NLH.

LITTERATURLISTE OVER NORSKE INSEKTER. I.

1) STRATIOMYIOIDEA (DIPTERA).

Rozkošný, R. 1973. The Stratiomyioidea (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. Fauna ent. scand. Vol. 1.

Antall norske arter = 22.

2) SESIIDAE (LEPIDOPTERA).

Fibiger, M. & Kristensen, N.P. 1974. The Sesiidae (Lepidoptera) of Fennoscandia and Denmark. Fauna ent. scand. Vol. 2.

Antall norske arter = 13.

3) TACHYDROMIIDAE (DIPT. EMPIDIDAE).

Chvála, M. 1975. The Tachydromiinae (Dipt. Empididae) of Fennoscandia and Denmark. Fauna ent. scand. Vol. 3.

Antall norske arter = 59.

4) SPHECIDAE (HYMENOPTERA).

Lomholdt, O. 1975 & 1976. The Sphecidae (Hymenoptera) of Fennoscandia and Denmark. Vol. 4, part 1 & 2. Fauna ent. scand.

Antall norske arter = 94.

5) AGROMYZIDAE (DIPTERA).

Spencer, K.A. 1976. The Agromyzidae (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. Fauna ent. scand. Vol. 5, part 1 & 2.

Antall norske arter = 144.

Alle heftene av Fauna ent. scand. inneholder fullstendige bestemmelsestabeller over alle norske arter. I tillegg er den fylkesvise fordelingen av alle artene satt opp etter Strands system (Telemark ytre - Telemark indre osv.).

6) ZYGOPTERA (ODONATA).

Aagaard, K. & Dolmen, D. 1977. Vann-nymfer i Norge. Fauna 30, 61-74.

Antall norske arter = 15.

Artikkelen inneholder bestemmelsestabell over de norske artene og utbredelsen i Norge i form av UTM-kart med 50 km ruter.

7) HETEROPTERA (HEMIPTERA).

Antall norske arter = 396.

Vedrørende bestemmelseslitteratur om teger og oversikt over hvilke arter som er funnet i Norge, se Sigmund Hågvars artikkel på side 10 i dette heftet.

8) PAPILIONOIDEA (LEPIDOPTERA).

Aagaard, K. & Gulbrandsen, J. 1976. Prikkart over norske dagsommerfugler. Universitetet i Trondheim. Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab. Museet. Trondheim.

Antall norske arter = 97.

Heftet inneholder prikkarter over alle artene hvor funnstedene er plottet direkte inn på norgeskart.

Bestemmelseslitteratur: Higgens, L.G. & Riley, N. D. 1972. Sommerfugler. Europas og Nordvest-Afrikas dagsommerfugler. Norsk utgave ved M. Opheim. Tiden Norsk Forlag, Oslo.

Bakke, A. 1975. Dagsommerfugler. Cappelen, Oslo.

9) FORMICIDAE (HYMENOPTERA).

Collingwood, C.A. 1974. A revised list of Norwegian ants (Hymenoptera, Formicidae). Norsk ent., Tidsskr. 21, 31-35.

Tabell med fylkesvis fordeling av de norske artene.

Nye norske arter funnet etter 1974: Se Norw. J. Ent. 1975, 22, p.83 og Norw. J. Ent. 1976, 23, 185-187.

Antall norske arter = 46.

Bestemmelseslitteratur: Douwes, P. 1976. Sveriges myror - illustrerade bestämmningstabeller över arbetarna. Entomologen 5, 37-54.

Omfatter de fleste norske arter. Litteraturliste over bestemmelsestabeller for maur.

TEGER. En fin gruppe å samle på.

Av Sigmund Hågvar.

NISK, 1432 Ås-NLH.

Hvorfor samle teger?

Teger er en fin insektgruppe å samle på - av flere grunner. Artsantallet er ikke større enn det lar seg gjøre for ett menneske å få oversikt over dem (hittil er 396 arter funnet i Norge). Samtidig er det såpass mange arter at man stadig kan gjøre interessante funn og innlemme nye arter i samlingen. Som hos nesten alle insektgrupper er det også hos tegene en del arter som er vanskelige, men mange arter er lette å bestemme, og ofte trengs ikke engang lupe. Dessuten har tegene svært forskjellig levevis; -det finns arter i vann, på vannflaten, på bakken, blant gras og blomster, og på busker og trær. Flere arter er sterkt bundet til én eller noen få plantearter, så tegesamling er også en fin anledning til å friske opp botaniske kunnskaper på. Og endelig er det en estetisk side ved tegene, -det er ofte praktfulle og underlige dyr.

Lite gjort i Norge.

Det har vært arbeidet relativt lite med teger i Norge. Vi har helt sikkert mange arter som ennå ikke er registrert. Selv i Finland, som ikke rekker så langt syd som Norge gjør, er det registrert 71 flere tegearter enn hos oss. Kanskje finns det

så mye som 100 uoppdagete tegearter i Norge. Særlig blant blomstertegene (Miridae) er det mange uregistrerte arter. Utbredelsen av de enkelte tegeartene, selv de vanligste, er også dårlig kjent. Selv holder jeg på å samle det vi vet om utbredelsen til de største tegene (de arter som har 5 følehornsledd, Pentatomoidea). Det er forbausene hvor lite data som foreligger i litteraturen, og hvor få dyr som finns på museene.

Litteratur.

Nedenfor er den aktuelle bestemmelseslitteraturen for norske teger angitt. Dessverre finns det ennå ikke norske bestemmelsestabeller for teger, så man må benytte danske, engelske og tyske bøker. Southwood & Leston (1959) gir mye opplysninger om artenes biologi, men selve tabellene er ikke alltid gode. Wagner sine verker er gode å bestemme etter, har mange gode illustrasjoner og forteller også noe om biologi og utbredelse. Den danske tabellen fra 1912 er nyttig, men begynner på mange punkter å bli avleggs, da en del endringer har skjedd i systematikken siden da. Gaun sin ferske bok om Miridene er god (se G. Taksdals anmeldelse i Norw. J. Ent. nr. 1, 1975). Stichel sine bøker er visst utsolgt,

og vanskelige å få tak i, men de skal være gode. Fersk oversikt over hvilke tegearter som hittil er funnet i Norge finnes i Coulianos & Ossiannilsson (1976). Denne artikkelen gir også oversikt over den kjente utbredelsen av de ulike tegearter i Sverige, og oversikt over litteratur som angår svenske tege. Selvsagt er denne litteraturlisten også verdifull for norske tege-interesserte.

Når man bestemmer tege, lønner det seg å sjekke bestemmelsen ved flere bøker uavhengig av hverandre, da ulike forfattere kan legge vekt på forskjellige karakterer.

Litteraturen som nevnt nedenfor kan kjøpes f. eks. gjennom Universitetsbokhandelen i Oslo. Man kan også henvende seg til Universitetsbiblioteket, hvis man ønsker å låne noe av litteraturen. Begge steder kan man regne med god service.

LITTERATUR.

- Coulianos, C.-C. & Ossiannilsson, F. 1976. *Catalogus Insectorum Sueciae. VII. Hemiptera-Heteroptera. 2nd Ed. Ent. Tidsskr. 97, 135-173.*
- Gaun, S. 1974. Blomstertæger. *Danm. Fauna 81, 1-279.*
- Jensen-Haarup, A.C. 1912. Tæger. *Danm. Fauna 12, 1-300.*
- Péricart, J. 1972. Hémiptères Anthocoridae, Cimicidae et Microphysidae de l'Ouest Paléarctique. Faune del'Europe et du Bassin Méditerranéen 7. Paris. 406 pp.
- Southwood, T.R.E. & Leston, D. 1959. Land and Water Bugs. 436 pp., Frederick Warne & Co, London and New York.
- Stichel, W. 1955-1962. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen II. Europa. Vol. I-IV. 2283 pp. Berlin-Hermsdorf.
- Wagner, E. 1952. Blindwanzen oder Miriden. Tierwelt Dtl. 41, 1-218.
- Wagner, E. 1966. Wanzen oder Heteropteren. I. Pentatomorpha. Tierwelt Dtl. 54, 1-235.
- Wagner, E. 1967. Wanzen oder Heteropteren. II. Cimicomorpha. Tierwelt Dtl. 55, 1-179.
- Wagner, E. 1961. 1. Unterordnung: Ungleichflügler, Wanzen, Heteroptera (Hemiptera). Tierwelt Mitteleur. 4 (Xa), 1-172.

MEDLEMMENES EGEN SIDE.

#####

Litteratur om maur.

Jeg er interessert i å kjøpe alle typer litteratur om maur,
men særlig:

- 1) Gbsswald, K.: Die Rote Waldameise im Dienste der Waldhygiene,
Metla Kinau Verlag, Lüneburg 1951.
- 2) Goetsch, W.: Die Staaten der Ameisen, Springer Verlag, 1953,
eller den engelske utgaven,
- 3) Goetsch, W.: The Ants, Chicago Univ. Press, 1957.
- 4) Stitz, H., 1939: Die Tierwelt Deutschlands, Pt. 37, I,
Formicidae. Jena.
- 5) Morley, D.W., 1953: Ants, New Naturalist. London.
- 6) Dornisthorpe, H. ST. J. K.: British Ants, London. 1927.

Send tilbud om bøker og priser til:

Per Sveum
Henrik Wergelandsgt. 34, 5000 Bergen.

Opprop om maur.

Ønsker å komme i kontakt med alle som er interessert i og/eller
som fanger maur.

Torstein Kvamme
NISK, avd. Skogvern, postboks 61, 1432 Ås-NLH.

Følgende bøker ønskes kjøpt.

Skat Hoffmeyer: "De danske maalere".	Oppgi pris.
Skat Hoffmeyer: "De danske spinnere".	
T.W. Langer: "Nordens dagsommerfugle."	Frode Rognes Kløbuveien 211 7000 Trondheim.